

ATHENA В ПОМОЩ НА СЪВРЕМЕННОТО УНИВЕРСИТЕТСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Екатерина Дикова, Даниела Атанасова

Централна библиотека на БАН

Названието на проекта – ATHENA – представлява съкращение от фраза на английски език,¹ която, буквално преведена на български означава “Достъп до мрежи, свързани с европейското културно наследство”. (Вж. и официалния уебсайт: <http://www.athenaeurope.org/>)

ATHENA
Access to cultural heritage
networks across Europe

Основна насока на проекта е да съдейства на по-големия европейски проект Europeana² – да събира дигитално съдържание от културните институции и да го интегрира в него. И двата проекта са финансирани от Европейската комисия с цел богатото културно наследство, съхранявано в хиляди институции из Европа, да бъде бързо и лесно достъпно за потребители от цял свят.

Проект ATHENA стартира на 1 ноември 2008 г., ще продължи 30 месеца и се координира от Италианското министерство на културата. В проекта участват 20 страни членки на Европейския съюз (Белгия, България, Великобритания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Кипър, Латвия, Люксембург, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Холандия, Чешката република и Швеция) и три страни извън него (Азербайджан, Израел и Русия). Списъкът от институции, предоставящи свои дигитални колекции непрекъснато нараства – за момента броят им е към 120.

ATHENA има за задача да стимулира и подпомага участието на музеи и други институции, които все още не са включени в Europeana, да координира стандартите, използвани в тях, да установи дигиталното съдържание, съхранявано в тези институции, както и да поддържа достъпа до него. С тази цел ATHENA разработва технически средства, необходими за интегрирането на съдържание в Europeana и услуги (с препоръки и упътвания), съобразени с проблемите на многоезичието и семантиката, метаданните и тезаурусите, структурирането на данни и авторското право. Предвижда се тези услуги да се използват от музеите и така да се стимулират вътрешните дигитализационни проекти и да се подобри интегрирането на дигитално съдържание в Europeana.

ATHENA допринася за развитието на Europeana, чрез използването на общи стандарти. Тя продължава започнатата по проект MINERVA³ работа по хармонизацията на стандартите и упътванията към тях и използва опита, натрупан по време на проект MICHAEL⁴ както и опита на националните агрегатори (т.е. институциите, които събират, съхраняват и предоставят културно съдържание). Освен това ATHENA ще допринесе за взаимното припокриване на данни, употребата на семантичен уеб и на качествени информационни услуги, предназначени за крайния потребител.

Във връзка с това ATHENA извършва следните дейности: мапинг на метаданните, създаване и контрол на терминология и тезауруси; уеднаквяване на онтологични описания на културното наследство; установяване на технически стандарти и протоколи за обмен на данни; анализ на проблемите, свързани с авторските права и техните възможни решения; разработване на техническа инфраструктура за интегриране на данни в Europeana; поддръжка на компетентен център във всяка от държавите, включени в проекта; създаване на услуги, препоръки и упътвания.

Тези дейности се извършват от следните работни групи:

- РГ1 Управление, мониторинг и оценка на проекта;
- РГ2 Информираниост и информиране: разработване на мрежата и популяризиране на услугата – в тази работна група има българско участие от ЦБ на БАН;

¹ Access to CulTural HEritage Networks Across Europe.

² Europeana е портал към дигитални колекции от европейски музеи, галерии, библиотеки и архиви, който цели популяризация на европейското културно наследство и равен достъп до него. Порталът е достъпен в цяла Европа и дава възможност за преглед на милиони експонати (видео, аудио, изображения и текст) Търсенето в него е просто – достатъчно е да изпишете интересуващите ви думи в полето за търсене в уебсайта на Europeana: <http://www.europeana.eu/portal/>.

³ MINERVA е съкращение от “Ministerial Network for Valorizing Activities in Digitization”, т.е. мрежа от [европейски] министерства за оценка на дигитализационните дейности. Вж. <http://www.minervaeurope.org/>.

⁴ MICHAEL (Multilingual Inventory of Cultural Heritage in Europe – “Многоезичен опис на културното наследство в Европа”) е друг проект, финансиран от Европейската комисия. В България проработва благодарение на доброволните усилия на ЦБ на БАН – вж. българския портал <http://www.michael-culture.cl.bas.bg/index.html?curlang=fr> и обща информация на <http://bg.wikipedia.org/wiki/MICHAEL>.

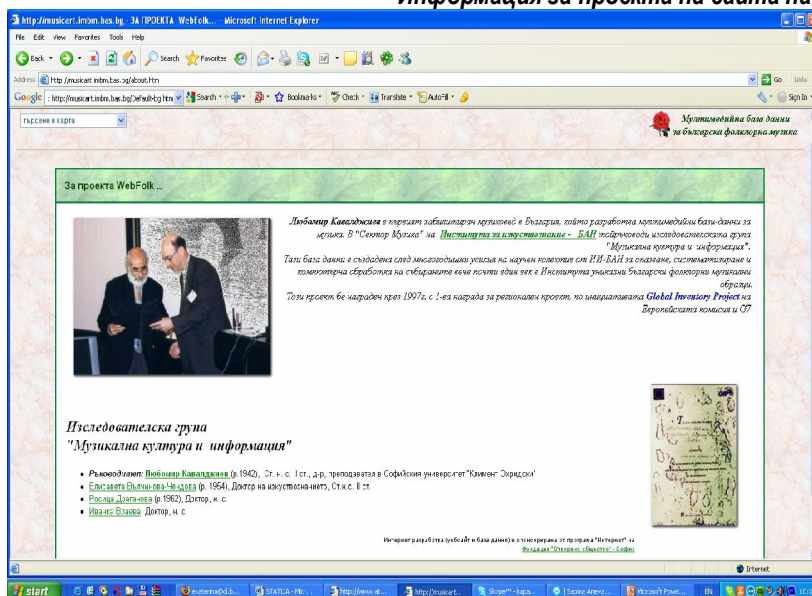
- РГ3 Установяване на стандарти и разработване на препоръки;
- РГ4 Интеграция на вече съществуващи данни в Европейската дигитална библиотека – член на работната група е представител от ЦБ на БАН;
- РГ5 Съгласуване на съдържания – и в тази група има българско участие от ЦБ на БАН;
- РГ6 Анализ на проблеми, свързани с авторското право и възможните им решения;
- РГ7 Разработка на плъгини (plug-ins) за интеграция в Европейската дигитална библиотека.

Досега България участва с 5 колекции. Три от тях са готови за интегриране в ATHENA:

1. WebFolk Bulgaria – Мултимедийна база данни за българска фолклорна музика (проект на Института по изкуствознание при БАН).

Колекцията включва над 15 000 записа на българска фолклорна музика – това са текстове на песни, анализи на етномузиколози, аудиозаписи (RA), ноты, фотографии (GIF) и видео (RM) от периода 1900-1990 г. Достъпна е на български и на английски език. Предстои дигитализацията на още близо 10 000 обекта, но и в момента базата данни има собствен уебсайт: <http://musicart.imbm.bas.bg/Default-bg.htm>.

Информация за проекта на сайта на базата данни

2. Картини за София от Владимир Мански и Йосиф Обербауер (съвместен проект на ЦБ на БАН и Общинско предприятие „Стара София“ със Софийски исторически музей)

За момента колекцията включва 200 дигитални изображения от общо 1181 картини (XIX-XX в.), за 600 от които вече има метаданни. Освен дигитални изображения (JPG, TIFF) базата данни включва и текстови дигитални обекти на български език (HTML).

	<p>Сигнатура 354</p> <p>Художник Мански, Владимир</p> <p>Наименование Улица "Княз Борие" към булевард "Дондуков" - 1944 г.</p> <p>Анотация Разрушени от бомби сгради. Пр.26/1955 г. за 4000 лв.</p>
	<p>Сигнатура 461</p> <p>Художник Мански, Владимир</p> <p>Наименование Градината ЦДНА.</p> <p>Анотация Поглед от ъгъла на улиците "Аксаков" и "6-ти септември" към централната алея и фонтанчето на градината. Фигури на хора, на зад</p>
	<p>Сигнатура 463</p> <p>Художник Мански, Владимир</p> <p>Наименование Из цикъла "София" - Народният театър.</p> <p>Анотация Поглед откъм Градската галерия. През голите дървета прозира фасадата на театъра. Дъждовно време, хора с чадъри. Пр.11/1964 г. за 6</p>

Улица "Търговска" 1939 г.

Поглед към пд."Бански". От двете страни на улицата има стари софийски сгради с магазини с разлягати, платнени сенници. Цари оживление. В дъното е Баян баши джамия. Синьо небе. Картината е рисувана, вероятно, по стари скици. Пр.2/1976 г. за 250 лв. Н 483 в - 20.21.

Автор: Мански, Владимир Инв. № 612

3. Руските емигранти в България (съвместен проект на ЦБ на БАН и Националния исторически музей)

Засега колекцията се състои от 230 изображения от периода XIX-XX в. както и каталожните записи за тях. Предстои дигитализацията на още близо 200 документа.

BASLib Library System

Руските емигранти в България

Публикации

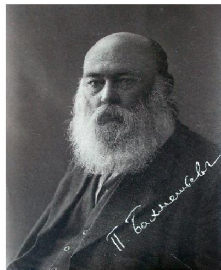
Автор: *

Година: 1999 - 11

Автори	Оригинал	На руски
Ратиев, Александр князь	То, что сохранила мне память. Мемуары	То, что сохранила мне память. Мемуары
Рубашкин, Борис Симеонов	Спомени	
Спасов, Людмил Йорданов	Врангеловата армия в България 1919-1923	
Къосева, Цветана	Руските емигрантски организации в България	Руските емигрантски организации в България
	Перечень русских эмигрантских организаций	Перечень русских эмигрантских организаций
Къосева, Цветана	Русская эмигрантская печать в Болгарии	Русская эмигрантская печать в Болгарии
	Руските в Болгарии	
Спасов, Людмил Йорданов	Врангеловата армия в България 1919-1923	
Чолов, Петър Иванов	Български историци	
Абрамович, Дмитрий	В борьбе	В борьбе
Григорова, Лариса	Русская Атлантида	Русская Атлантида

Базата данни се състои от две основни части – „Персоналии“ и „Мемориални обекти“ – и е на руски и български език.

Руските емигранти в България - Персоналии

First Next	
Имя	БАХМЕТЬЕВ Порфирий Иванович
Роден	26.02.1860, с. Лопуховка, Вольский уезд, Саратовская губ.
Смърт	14.10.1913, Москва
Деятелност	Физика
Биография	Професор физика, Софийският университет (1890-1907). Действителен член Болгарской академии наук (1900). Источник: Алманах на Софийския университет. Т. 1. С., 1988, 45-46. - В: Вестник болгарски физики. С., 1981, 140 с. - Бурет, Иван. Библиографски очерк върху научно-литературната творба на физика-биолог професор Порфирий Бахметев. - Год. Бълг. библиогр. лист. 1, 1945-1946, 1948, 68-96. Джалов, Елиа. Дейността на проф. Бахметев като физик. - Природа, 1969, № 5, 3-6. - В: Энциклопедия България. Т. 1. С., 1978, с. 227. Наджаров, Георги. Професор Порфирий Иванович Бахметев. - Физико-математическо списание, 1961, № 1, 3-6. - В: Сто години БАН. Т. 1. С., 1969, 28-31. Цонев, Младен. Професор Порфирий Бахметев като експериментатор и изобретател. - Изобретателство, стандартизация и качество, 1971, № 12, 8-10.
Публикации	1. Некоторые явления остаточного магнетизма. // Журнал Русского физ.-хим. о-ва, 15, 1883, 173-200. 2. Материал за изучаване земните електрически токове в България. // Сб. нар. умств. наука и изнж., 12, 1895, 58-120. 3. Върху температурата на насекомите в България. // Сб. нар. умств. наука и изнж., 16-17, 1900, 82-158. 4. Бурейшие метеорологические условия. Вд. 1-2. Лепроз, 1901, 1907, 160, 944 р. 5. Бюлетен България. // Тр. Русского зоологического о-ва, 35, 1902, 356-469. 6. Теоретические и практические следствия из моих исследований анабиоза у животных. - Природа (Москва), 1, 1912, № 12, 1427-1442.
Титли	Професор и действителен член Болгарской академии наук.

Руските емигранти в България - Мемориални обекти

First Prev Next	
Имя	Докторски паметник (В память о русских военных врачах)
Местонахождение	България, София, в сквера между улицами "Шипка", "Оборище" и "Сан Стефано"
Състояние	Отлично
Описание	Паметник погивших в Освободителной войне 1877-1878 русских медицинских чинов. Представляет усеченная четырехстенная пирамида из прямоугольных гранитных блоков на которых высечены имена в сех погивших. Пирамида увенчана гранитного саркофага в основе которого есть надписи с именами мест сражений Плевна, Шипка, Мечка и Пловдив.
Анотация	Дело русского архитектора А.Т. Томашека и итальянского мастера Фарабоско. Открит 1884 г.

Колекцията е издадена печатно в отделен том, а в електронен формат е достъпна от уебсайта на ЦБ на БАН. (www.cl.bas.bg)

Предстои дигитализацията и интеграцията на други три колекции:

4. Антични паметници в постоянната експозиция на НАИМ, (съвместен проект на ЦБ на БАН и Националния археологически институт с музей при БАН)

Предвижда се колекцията да се състои от 1400 дигитални изображения на експонати от различни епохи, както и от каталожните записи за тях на български език.

5. Феликс Каниц (съвместен проект на ЦБ на БАН и Архива на БАН)

Колекцията ще включва над 100 изображения скици, рисунки, акварели, гравюри, фотографии, карти и др. от XIX в., каталожни записи за тях и биографичен очерк на български език, както и холографски изображения на акварели.

6. Архив на Луиджи Салвини (ЦБ на БАН; архивът е предоставен от проф. Дж. Дел'Агата и се пази в Пиза)

Засега колекцията се състои от 50 изображения (от общо 360) и метаданни към тях на италиански, български и английски. Тя е от особен интерес за българската културна история и в частност за историята на българската литература. Колекцията е достъпна чрез уебсайт: <http://www.salvini.cl.bas.bg/>

Очевидно страната ни заслужава по-достойно представяне. ATHENA е най-простият начин за всяка културна институция да интегрира дигитално съдържание в Europeana и изключителна възможност да представим своите колекции по модерен и достъпен начин на повече потребители в цял свят, да популяризираме музея, в който работим, както и българската култура и история изобщо. Не на последно място, като участници в ATHENA ще можем да се включим в развитието на европейските стратегии, свързани със стандартите за обработка на метаданните и с политиките за поделене на информация.

Затова, ако искате да институцията, за която работите, да бъде известна по света, работете в екип с българския агрегатор – ЦБ на БАН.⁵

ЦБ на БАН предоставя софтуер за организиране, поддръжка и управление на дигитални колекции – BASLib – разработен в ЦБ на БАН от Даниела Атанасова и Петър Първанов през 2000 г. За изминалите девет години BASLib се е доказал като ефективна информационна система за поддръжка на бази данни на библиотеки, музеи и архиви, адаптира се лесно при интеграцията на дигиталните колекции в общия масив от данни. Той се използва за организацията на четири от петте български колекции в ATHENA.

Информационната система BASLib е предназначена за изграждане на електронен каталог, проектирана е и е внедрена в Научната библиотека и художествената сбирка на Софийския исторически музей, Научния архив на БАН, Градската галерия в Кърджали и с нея се изгражда базата данни по темата “Руската емиграция в България”, както и други колекции (напр. „Редки и ценни книги” от ОП „Стара София” със Софийски исторически музей). За всяко конкретно приложение се извършва настройка съобразно спецификата на данните.

Основен принцип при проектирането е лингвистичното осигуряване на системата – създаване на максимален брой таблици за автоматичен избор на данни. Това намалява риска за грешки и в същото време позволява чрез функцията “Генериране на отчети” информацията да се извежда съгласно международно възприетите стандарти.

Създадените бази данни могат да се използват за издаване на печатни каталози и създават условия за популяризиране в интернет пространството.

Организация на данните в автоматизираната информационна система:

- Таблица „Каталог” – съдържа всички елементи на библиографското описание на библиотечните документи, архивни единици и художествени произведения;
- Таблица „История” – съдържа допълнителна информация за периодичните издания;
- Таблици с кодове – това е поредица от таблици за автоматичен избор на данни;
- Таблици за нормативни данни – предоставят избор на наименования на фирми, издателства, печатници, имена на автори и художници.

Поддръжка на потребителските полета:

- Въвеждане или копиране;
- Въвеждане или избор от списък;
- Избор на падащо меню;
- Множествен избор от списък;
- Година или интервал от години;
- Дълъг текст, позволяващ повече редове;
- Избор на дата от помощен екран;
- Едно име или списък от имена от авторизирана таблица;
- Избор да/ не;
- Избор на файл, програма за обработка и активиране (показване или редактиране).

⁵ Контактното лице за български участници е Събина Анева (sabina@cl.bas.bg), а отговорник за информацията – Екатерина Дикова (ekaterina@cl.bas.bg). За софтуерни въпроси – Даниела Атанасова (refer3@cl.bas.bg).

Примерен екран за манипулиране на потребителските полета

Field Name	Value
Художник	127 Обербауер, Йосиф
Наименование	127 Златарската чаршия.
Година / Век	020
Техника	127 Акварел.
Материал	020
Размери	020
Произход	127 Градската художествена галерия.
Сигнатура	015 381
Състояние	127 Добро.
Школа	127 Градска архитектура.
Местонахождение	001 В София
Забележки	127
Пълно	127 > D:\\$AA\MusSofia\Pictures\Oberbauer0381_F1010031.JPG
Изображение за	127 >
Анотация на	127 Тясна улица, в ляво - двуетажни сгради с дюкяни, а в дъното в дясно са останките на Чохаджийския хан. На преден план - седнала жена, в традиционно облекло, преде. 189 Пр. 26/1955 г. за 400 лв.
Анотация на англ.	127 0

Със своя интерфейс BASLIB увеличава значително възможностите за търсене на литература, художествени произведения и архивни документи и повишава комуникативните възможности между институциите на ниво информационни системи.

Приложението на BASLIB за електронно документирание и дигитализация на паметниците на културата е съвременен метод за тяхното опазване, защита и популяризация.